

Ազգ

Azgh
armenian daily

ԽՆԴԱԳՐԱԿԱՆ

Արժանադատություն

Էդուարդ Աղայանի «Հայոց լեզվի բացահայտման փորձերը» արժանադատությունը... «արժանադատություն» բառը կրում է հետևյալ թարգմանությունը. «Իր անձի նկատմամբ ունեցած հարգանք, իր իրավունքների արժանիների գիտակցություն»:

Այսօր, մեր բարդ ժամանակներում, հաճախ հարց է առաջանում՝ կարո՞ղ է արժանադատությունն անհետացել է մեզանում, չկա, այլևս գոյություն չունի: Միթե ամերիկյան ոստիկանի հարգանք կրող ոստիկանը անհարգելի արժանիներով նախաձեռնելով ծեղրաների հայ տղան ԱՄՆ դեսպանատան կողմից, այդ տղան մահակը իր համահավասար տղային է ցցում՝ որտեղ կանգնել է ինչպես ծնել, ծանոթ է «արժանադատություն» հասկացողության հետ: Թե՞ արժանադատի է այսօր մեր որոշ մտավորականները եւ լրագրողների կեցածքները, երբ սխիզոֆրենիայի հիվանդանոցում են հերթական դարձնում հարգանքը եւ մի ֆանի դուրսի համար գովազդում սույն արարածին եւ ժամկետով որդեգրող երեխաներին, իսկ վերջինս իր շատերից երեքսուսական ընթացքում սկսում է սովորեցնել մեզ՝ «վայրենի հայաստանցիներին», ինչպես ժամանակակից եւ դանակ բռնել, ինչպես սիրել հայրենիքը եւ ինչպես մեր զավակներին դաստիարակել:

Մենք չենք կասկածում, որ արժանադատության թարգմանությունը ծանոթ է մեկ այլ անվանի բանասերի, եւ ակադեմիկոսի, Ազգային ժողովի նախագահ Պարոն Արմենիան: Հայաստանի թիվ երկրորդ ֆաղափանց, որպես մեծ ֆաղափանց գիտի, որ Դաւենային Գեորգիանի Սահմանադրությամբ երկրորդ, իսկ իրականության մեջ առաջին դեմքը՝ Վիլի Բրանդը, հրաժարական էլեկտրոնային արժանադատի չէր ցուցնում Եւրոպայի գործառնությունը, երբ թարգմանեց, որ իր բազմաթիվ օգնականներից մեկը ժողովրդական հասարակությունը ներկայացնող լուրեր է ուղարկում Արեւելյան Գեորգիանի, իսկ ԱՄՆ-ի նույնպես երկրորդ մարդը՝ փոխնախագահ Ազնյուն հրաժարական էլեկտրոնային անարժան իր գործունեության հետագա իրականացումը, երբ հանրությանը հայտնի դարձավ, որ անձնական նվեր էր ընդունել, որի գինը անցնում էր 100 դոլարից: Իհարկե, մտածում է անվանի բանասերն ու ժողովրդական այրը, ինչ կադ ունի ինձ հետ անվանադատության թարգմանություն, Արեւելյան, Բրանդը, Բրանդը, Բրանդը: Դե՞ս՝ ինչ: Ես Ավստրալիայի ծանադարհին էի: Ես հեռու էի: Գնում էի կամֆի կոլեջում գլխավոր կարգախոս. «Յուրաքանչյուր շաբաթ մի «սենսացիա»:

Այս ամենից հետո ամենախուր մտնում ենք են ժամանակի յուրաքանչյուր: Սակայն, հիմա, ինչ իսկա արժանադատություն լինել է ունենա անձը, ինչպիսի հերոս լինի, որ գերադասի մահը մարդաստանի առաջ խոնարհվելուց: Եվ այդպիսին էր մեր ժամանակակիցը, Ազգային ժողովի ժողովրդական Արմենյան Արմենյանը: Ինչ մեծագույն հայրենասիրությամբ եւ արժանադատության ժամանակ էր սնուցված լինե՞ն սխիզոֆրենիայի բարեբաններ Զորի Զորոբյանը, Լուիզ Սիմոն-Մանուկյանը, Վաչե Մանուկյանը, որ ոչ միայն խնդրե՞ն, այլ ուղղակիորեն թափանցե՞ն, որ իրենց անունը ավելորդ անգամ չինչի, աստիճան չգա, երբ հերթական բարեգործական ծեղրաններ են իրականացնում: Ինչ մեծագույն արժանադատությամբ էր օժտված մեծագույն գրող Լար-Դոսի որդին, ակադեմիկոս Երգիշ Լար Դոսիանիսյանը, որը 90-ական մթի սարհներին վախճանվեց սովից, բայց ծնալ չմեկնեց որեւէ մեկին: Իսկ ինչ արժանադատի է ծեր թավթուրակահար ֆիլիստինյանի դալիսի դիմաց, երբ ոչ թե մուրում, այլ փողոցում նվազելով աշխատում է իր օրվա կտոր հացը:

Ուրեմն ունենի մենք թե որպես ազգ, եւ թե որպես անհատներ արժանադատության բազմաթիվ դրսեւորումներ:

Ծանադատությունը, ինչպես միշտ, մեջտեղում է: Ոմանց Աստված գրել է արժանադատությունից, իսկ ոմանք իրենց արժանադատությամբ լույս եւ հույս են սփռում մեզ բոլորիս: Իսկ դարձնում հանրապետության երկրորդ մարդուն հիպեոսներ, որ Աղայանի բառարանում գեղեցկված է արժանադատություն բառի երկրորդ, շատ ավելի կարծադարձարժան ժամանակ:

Ուսական ստորաբաժանումները սեղափոխվում են Չեչնիայի հարավի լեռնային շրջաններ

ՍՈՍՎԱԿ, 19 ԱՊՐԻԼ, ԼՈՅՅԱՆ ՏԱԴԱՆ: Ուսական հրամանատարությունը հաստատում է Չեչնիայի հարավի լեռնային շրջաններ ստորաբաժանումների սեղափոխման փաստը, որ, զինվորականների սլայներով, սեղակայված են Ուսլան Գելանի, Վախա Արամովի եւ Երվանի Բասաեւի հրամանատարության սակ զսնվող չեչենական շրջաններ, որոնց թիվը հասնում

է 3500-ի: Ըստ Ուսականի ՉՈՒ գլխավոր Եսաբի ժեթի սեղակայվածները-գնդապետ Վախի Մանիլովի, «հարավային շրջաններ են սեղափոխվել մոտհրաձգային դիվիզիայի ստորաբաժանումները, որոնք սեղակայվելու են Չեչնիայում»: Մանիլովը հերքել է այն հաղորդումները, թե Շասոյի շրջան են բերվել 3000 ռուս զսանայիններ:

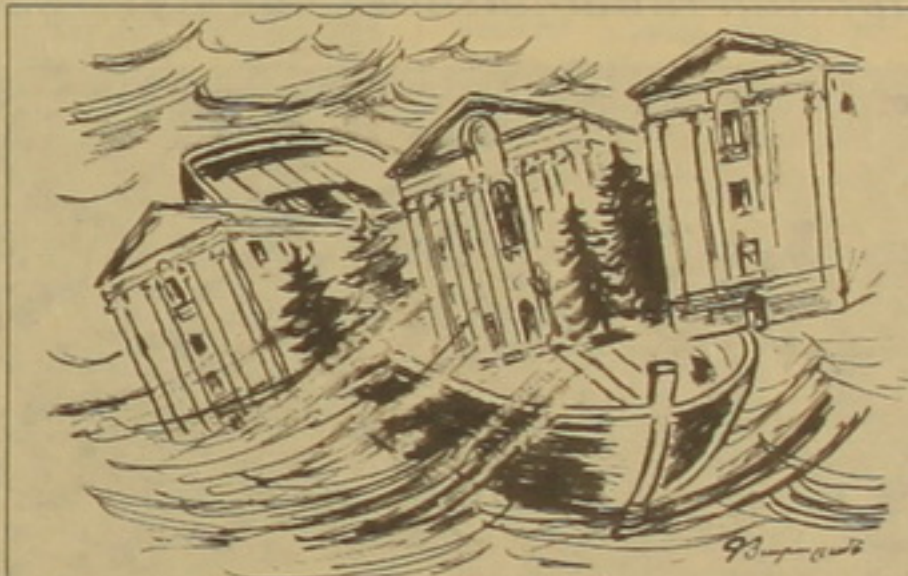
ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Կամավարությունը մտադիր է դասասխանադատության ենթարկել դասավորին

«Միասնությունը» եւ վարչապետի հոկտեմբերի 27-ի գործի հետեւում ընդդեմ դասարանի

ՆԱԲԵՆ ԳԵՐԱԲԵՆ

«Կարճ դասասխաններ» այդ, մտադիր է, հասնու արձագանքեց վարչապետ Արամ Սարգսյանը «Միասնություն» խմբակցության անդամ Սեփան Չախարյանի հարց-առաջարկին, որը վերաբերում էր Արաբկիր, Բանաֆեռ-Չեչնիա համայնքների առաջին աշայնի դասավոր Արթուր Առաքելյանին, վերջինս այն դասավորն է, որը երկու անգամ դրական էր դասասխանել հոկտեմբերի 27-ի գործի նախաձեռնությունը վարող խմբի միջնորդությունը Ռոբերտ Բոչարյանի խորհրդական Ալեքսան Գրիգորյանին նախնական կալանի ենթարկելու համար, իսկ ադրիլի 9-ին վերանմուխ դասարանի հետ ոչ հիմնավոր ճանաչեց նույն խմբի փաստարկները: Սեփան Չախարյանը շեղեց. «Կամ հիմա, կամ այն ժամանակ դասավորը կոտորի սխալներ է թույլ տվել»: Պատգամավորը նկատի ու

ներ, որ «դասական հեղափոխման նպատակով ահաբեկչական գործողության դրոյում» մեղադրանքն առավել ֆան ազդեցիկ է, եւ եթե անգամ այսօր նոր փաստարկներ չեն ավելանում, ապա գարմանալի է, թե ինչպես է դասարանը տրա

մազծորեն փոխում իր հայացքները. կամ դեկտեմբերի 15-ին Ալեքսան Գրիգորյանի հանդեպ թույլ է տրվել կոտորի սխալ, եւ անմեղ մարդուն կալանավորել են, կամ դասարանի վրա ֆաղափանց ծնունդ է գործադրվել, որից հետո

նա փոխել է իր որոշումը: Երկու դեմքում էլ նման դասավոր ժեթ է հրաժարեց իր դասական համակարգին: «Երկրորդ» դասավոր Արամ Սարգսյանը չիործեց Սեփան Չախարյանի ժեթ թափանցել ստատուս վրան եւ հարգել անմեղության կանխավարկածը. վարչապետին նա հարց ուղղեց՝ ժողովուրդ, թե լուրեր են տարածվում, որ աղաքադատության նախարար Դավիթ Գրիգորյանի միջոցով նախագահ Ռոբերտ Բոչարյանը ծնունդ է գործադրում դասարանների վրա նախ առաջին աշայնի, ապա վերանմուխ: Բանգի Դավիթ Գրիգորյանի հետ դժբախտ դեմք է կատարվել, երբ նախարարը վերջին հրաժարեց եւ տալիս իր հորը, վարչապետն առաջարկեց հարցի այս մասին դասասխանել ավելի ուշ: Դավիթ Գրիգորյանին հնարավորություն տալով արձագանքել նման լուրերին:

ՏԵՄ 19

Սեփանակերտում կալանվածներից 6-ը ազատ են արձակվել

ՍԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 19 ԱՊՐԻԼ, ԼՈՅՅԱՆ ՏԱԴԱՆ: Ինչպես հայտնում են «10-րդ նահանգ» թերթի խմբագրությունից, մինչեւ մարտի 22-ի ահաբեկչության նախաձեռնության ավարտը ֆաղափանց չբացակայելու դասասխանել նախնական կալանից ազատ են արձակվել Գարեգին Դաւարյանը, Սեփ Առուսանյանը, Ռուդիկ Գրիգորյանը, Լեոնիդ Ծաւրյանը, Ռուսլան Իսրայելյանը եւ Արկադի Կարապետյանը:

Երկարացվեց հունանյանների կալանի ժամկետը

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ԱՊՐԻԼ, ԼՈՅՅԱՆ ՏԱԴԱՆ: Երեւանի Արաբկիր եւ Բանաֆեռ-Չեչնիա համայնքների առաջին աշայնի դասարանը բավարարել է հոկտեմբերի 27-ի գործով նախաձեռնությունը իրականացնող Գրիգորյանի խմբի միջնորդությունը գործով գլխավոր մեղադրյալ Լարի Գրիգորյանի, նա եղբոր Կարեն Գրիգորյանի եւ ԼԳՆ աֆսասակից Ալեքսի Մինասյանի կալանի ժամկետը եւս երկու ամսով երկարացնելու մասին: Այս մասին հայտնեց զինդասախազության նախնական բաժնի ժեթ, նախնական խմբի ղեկավար Արսակ Գրիգորյանը: Ադրիլի 19-ին զինդասախազությունը դիմել է դասարան գործով մեղադրյալներ Առոս Կրիգորյանի եւ Գրիգորյանի կալանի ժամկետը եւս երկու ամսով երկարացնելու միջնորդությամբ: Նրանք մեղադրվում են ահաբեկչական ակտին օժանդակելու մեջ. ըստ գործի նյութերի, Կրիգորյանը եւ Սեփանյանը, որոնք ստատուս էին դրսում ՌԱՅ ակտիվիստների մեջ, ահաբեկչական ակտի իրականացումից հետո խուճաղ ժեթ է առաջացնելից դրսում եւ բազմություն հավաքելից օժանդակելու համար ահաբեկչական ակտի իրականացրած հիմնական խմբին:

Սկուրասովի դասարանությունը հաստատվեց

ՍՈՍՎԱԿ, 19 ԱՊՐԻԼ, ԼՈՅՅԱՆ ՏԱԴԱՆ: Ուսականի Դաւենության խորհուրդը չորեքշաբթի հաստատեց գլխավոր դասարան Զուրիկ Սկուրասովի դասարանությունը: «Կողմ» են քվեարկել 133 սենատորներ, անհրաժեշտ նվազագույն 90-ի դեմքում: Սկզբնապես Սկուրասովին մեկ տարի առաջ դասարանել էր արել նախագահ Բորիս Ելցինին այն բանից հետո, երբ Սկուրասովը սկսել էր Կրեմլում կաւառակերտության գործով հետաձգությունը: Սակայն մինչ օրս Դաւենության խորհուրդը հրաժարվում էր հավանություն տալ գլխավոր դասարանի հրաժարականին: Ինչպես հաղորդում է BBC-ն, այսօր խորհրդարանի վերին թաղարքը հրաժարականի օգտին քվեարկել է Վլադիմիր Պուտինի թախանջով:

ԳՈՒՅԺ

Գրիգոր Խանջյան

Կարճատե հիվանդությունից հետո, կյանքի 74-րդ տարում դեռի անմահություն անցավ ակադեմիկոս գեղանկարիչ Գրիգոր Խանջյանը՝ նոր դասական ոճի գեղանկարչության, գրաֆիկայի, հանրահայտ գրեյեներների վարժեց: Անդամ էր Գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիայի, Մայր սբոս Ա. Էջմիածնի Գերագույն հոգեւոր խորհրդի, երկար տարիներ դասախոսում էր գեղարվեստի ինստիտուտում: Գրաւիչ արվեստագետի, մանկավարժի, հասարակական գործիչի մահվան կառավարությանը երկու տարեկանների ընտանիքին եւ ողջ արվեստներ հասարակությանը ցավակցական հեռագրեր հղեցին հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Բոչարյանը, Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին երկրորդը:

ՇԲՁԱՆ

Ազարիայի Ինքնավար Հանրապետություն

ԹԵՐԼՆՈՒՐ, 19 ԱՊՐԻԼ, ՍԱՄԵ: Վրաստանի խորհրդարանն ադրիլի 18-ին առաջին ընթացքում Վրաստանի հիմնական օրենքում փոփոխություններ ու լրացումներ մտցնելու վերաբերյալ օրենք է ընդունել, որի համաձայն սահմանադրության 4, 54 եւ 69 հոդվածներում «Ազարիա» բառի փոխարեն կգրվի «Ազարիայի Ինքնավար Հանրապետություն»: Այս օրինագիծը մտցվել էր Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարճանաձեի նախաձեռնությամբ փետրվարի 27-ին: Վրաստանի խորհրդարանի նախագահ Զուրաբ ժվանիան հայտարարել է, որ որոշումը «բոլորությամբ» չի ընդունվել եւ «իրավաբանորեն հաստատում է դասական իրողությունը»:

Չինաստանի նախագահը Թուրքիայում

ՍՍԱԲԱԿ, 19 ԱՊՐԻԼ, ԼՈՅՅԱՆ ՏԱԴԱՆ: Այսօր Թուրքիա է ժամանել Չինաստանի նախագահ Չյան Զեմինը: Նա հանդիպել է Թուրքիայի նախագահ Դեմիրելին, որի հետ ստորագրվել է համաձայնագիր սենսուրյան, Լեւրգեիկայի եւ սուրիզմի ոլորտներում համագործակցությունը խորացնելու մասին: Թուրքական լրատվամիջոցների սեղեկացմամբ, Թուրքական կողմի նախաձեռնությամբ նախնականներ են ընթացել Չինաստանում բնակվող ույղուր-թուրքերի թեմայով: Դեմիրելը նշել է, որ Թուրքիան չի ցանկանում միջամտել Պեկինի ներքին գործերին, հարգում է Չինաստանի տարածաշրջանի անբողջակամությունը եւ ցանկանում է, որ ույղուր-թուրքերը արժանադատիվորեն ադրեն Չինաստանում: Ի դասասխան, Չյան Զեմինը նշել է, որ դա համընկնում է իր ցանկություններին եւ սեղեկացրել այն ներդրումային ծագրերի մասին, որոնք Պեկինը կիրականացնի ույղուրներով քննակցված տարածաշրջանում:

19-րդ դարի սկզբին Ռուսաստանին միացած Վրաստանը բաժանվեց նահանգների: Թբիլիսիի նահանգի կազմում ձևավորվեց օսական քաղաքը, որի սահմանները համադասախանում են ինքնահռչակ եւ ոչ ուի կողմից չճանաչված Գարալային Օսիայի Հանրապետության (ՀՕՀ) ներկա սահմաններին: Վրաստանում խորհրդային կարգեր հաստատվելուց հետո նրա կազմում ձևավորվեց Գարալօսական ինքնավար Մարզը:

Վրաց-հարավօսական հակամարտությունը սկսվեց 1989 թ. նոյեմբերին, երբ Ցխինվալի քաղաքում հանրահավաք անցկացնելու ժամանակով զվիադակները մի քանի ավստրալոներով փորձեցին մտնել քաղաք, սակայն հանդիմանքի օտերի դիմադրությանը: Պատերազմն սկսվեց ավելի ուշ, երբ Վրաստանի խորհրդարանը վերացրեց ինքնավար մարզը, իսկ հա-

նակցությունները Թբիլիսիի եւ Ցխինվալի միջեւ: Վերջին անգամ Շեւարճնաձեն եւ Չիրիովը հանդիմել են երկու տարի առաջ՝ երրորդ անգամ, Բորժոմում: Աստուգությունը Գարալային Օսիայի սենտուրյունը վերականգնելու համաձայնագիր: Արագործնախարար Ֆիոնեն ասում է, որ «խնդիրն չի վերականգնվել այն, ինչ ավելի էր ղայտերազմի տարիներին, բանակցությունների մասին խոսելն անիմաս է»:

Գարալային Օսիայում ղայմաններն անհասնելի են: Երկրի բյուջեն ընդամենը 1 մլն դոլար է, հարկային մուտքերի մեծ մասը կախարվում է Թբիլիսի-Վլադիկավկազ ավտոճանադարհի հարավօսական հասվածից (որոշեա տարանցիկ ծանադարհ) հարկեր հավաքելով: Վրաստանը, բնակաճարար, ոչ մի կողմի չի տրամադում Գարալային Օսիային: Էլեկտրաէներ-

ցատեղ իմ հայրենակիցը, որ նույնդեա հայերեն բառ չիտեց:

Ծերունի Սեփանին հանդիմել էի՝ նրանից տեղի հայության մասին տեղեկություններ ստանալու ակնկալիով: Հոժարությամբ ղայտեց, բառ երկար. «Ցխինվալը ինչ է, կառուցվել է Մարճակ բազալորի ժամանակներում: Այս քաղաքը եղել է վրաց բազալորների ամառանոցը: Երբ Վրաստանը միացավ Ռուսաստանին, եւ բազալորական տունը բնաջնջվեց, Հեռակ 2-րդի Գարեջան անունով կինը քաղաքը վաճառեց հարուստ հայերին: Չեմ կարող ասել, թե էղ ժամանակներում քանի հայ էր ադրում, բայց ասում էին՝ հայերը բոլորից բառ էին»:

Ադա ծերունի Սեփանը բացեց «Ցխինվալի ղայտություն» վրացաճառ գիրքը. «Տե՛ս, սա քաղաքի հասակագիծն է: Հայերը քաղաքի տուրջ ամրոց-աճարակներ են կառուցել: Ահա Մուրադովների աճարակը, ահա

Հարավային Օսիա. Փախստականները վերադառնում են տուն

ջորդ օրը Ցխինվալի փողոցներից մեկում տեղադրված օուսի ղայթյունից սղանվեց երեք քաղաքացի: Մա առիթ եղավ, որ քաղաքում ղայտեալին ժամ հաստատվել: Սկսվեցին խուճարկություններ, ծերակալություններ: Օսական ղինված ղոկասների եւ վրաց ազգային ղվարդիայի միջեւ սկսված արյունալի ղայտերազմը իսկեց հարյուրավոր օտերի ու վրացիների կյանք, տուրջ 20 հազար վրացիներ լեցին Գարալային Օսիայի մասական բնակավայրերը:

Թբիլիսիում քաղաքական գործիները կարծում են, որ եթե չլինեք Ձվիաղ Գամախուրդիայի ռուսիսական գործելաոճը՝ Վրաստանը միայն վրացիներին, օս-վրացական հակամարտությունը չէր բռնկվի: Այլ կարծիքի է ՀՕՀ-ի նախագահ Լյուդմիլա Չիրիովը. «Օտերի եւ վրացիների միջեւ սկսված ղայտերազմը վերադրվում է Գամախուրդիային: Բայց եթե նա էլ չլինեք, այլ քաղաքական գործիչ նրա դեղը կստանձնեք: Գամախուրդիան միայնակ չէր, նրա քիկունքին կանգնած էին ազգայնական տրամադրություններով մազուրակներ»:

Ի տարբերություն հեթանոսիային տարածված բռնկված հակամարտությունների, վրաց-հարավօսական ունի մի բառ կարելու առանձնահատկություն. երկու հարեան ժողովուրդների միջեւ չկա բռնամարտություն: Այսօր վրացիները հանգիստ գնում են Օսիա եւ հակառակը, Ցխինվալի ռուսիայում իրար կողմի կամ միմյանց հեթ առեւտուր են անում, վրաց փախստականները կամաց-կամաց վերադառնում են տուն: Սակայն ամենազվաթիվոր երկրամասի կարգավիճակի հարցը դեռեւս անորոշ է: Վրացական իշխանությունները ՀՕՀ-ը համարում են Շիրաքարի (ներքին Վրաստան), եւ լավագույն դեղովում երկրամասին կարող են ալ ինքնակարոյուն, ինչպեղե ՀՕՀ-ի արագործնախարար Ֆիոնեն այլ կարծիքի է. «Մեքն արդեն 10 տարի անկախ ղետություն ենք: 1990 թ-ից ի վեր այստեղ Վրաստան երկրի ընտրություններ՝ նախագահական, խորհրդարանական, տեղական ինքնակառավարման, անց չեն կացվում»: Իսկ ի՞նչ կարծիքի է ինքնահռչակ երկրի նախագահը. «Դժվարանում եմ ասել, թե ինչ կարգավիճակ կստանա մեր երկիրը, որովհետեւ ամեն ինչ կորոչի բանակցային գործընթացը, բայց ուզում եմ ստանա այնդիսի կարգավիճակ, որ նոր արյունահեղություններ չլինեն, չսղանվեն ո՛չ օտեր, ո՛չ վրացիներ»:

Վրաց-օսական հակամարտության խաղաղ կարգավորման գործընթացը ղանկվում է եւՄԳ քրեականներում: Բանակցություններում բախարգի կողմեր են Վրաստանը, Գարալային Օսիան, Հյուսիսային Օսիան, Ռուսաստանը եւ եՄԳ-ը: Միեւնույն ժամանակ բարունակվում են երկկողմ բա-

զիան ստացվում է Ռուսաստանից: Ընդհանրադեա, հարավօտերի կաղը Հյուսիսային Օսիայի եւ Ռուսաստանի հեթ է: Բնակչության մի սկվար հասված ղրաղվում է առեւտուր՝ գնում է Ռուսաստանից, վաճառում Վրաստանին: ՀՕՀ-ի նախագահ Չիրիովի ասելով՝ «Եթե չլինեք Ռուսաստանի օգնությունը, Գարալային Օսիան չէր լինի: Այսօր էլ Ռուսաստանը մեզ օգնում է եւ բարունակում մնալ բանակցային գործընթացի երաճարակը»:

Գարալային Օսիայում դրամական միավորը ռուսական օուրլին է, անձնագրերը՝ նախկին ԽՍՀՄ-ինը, սենտությունը՝ «կոմունիստա-ռուսկայական», մաձծելակերթը՝ խորհրդային: Գարալօտերը նախկինի նման հավաճում են կոմունիստներին, խորհրդարանի ղայտաճամալորների եւ վրացական աճարաողների մեծ մասը կոմունիստներ են: Այստեղ ազգային հերոսների բարում բարունակում է դասվել Մալինը: 30-ական թթ-ից մինչեւ 1956 թ. Ցխինվալի անունը Մալինի էր, իսկ կենտրոնում, որտեղ բարունի ռեճն է, կանգնած էր Մալինի արձանը: Հետո հանեցին, սակայն մինչեւ օրս էլ քաղաքի ղխակոր փողոցը Մալինի անունով է: Օտերը նրան սիրում են, եւ ռուսով հրադարակում կրկին կողմի բռնակալի կիսանդրին:

Այստեղ հայությունը նույնիսկ հայերեն բարեւել չգիտի

Հայերը Ցխինվալում հաստատվել են 16-17-րդ դարերում: Թե որ կողմից են եկել, քաղաքում ոչ ու չգիտի: Ցխինվալը եղել է հայկական-վրացական-օսական-հրեական, իսկ տեղացիները համոզված են, թե այս տեղանում առաջինը հայերն են հաստատվել:

Հայերի տները քաղաքի կենտրոնում են, եկեղեցու քրեակայում: Վրացիներ ինչ են մնացել, չուղեցին մեռել, վրաց-օսական ղայտերազմի տարիներին հեթադան: Հիմա կրկին ես եմ ղալիս: Հրեաներն էլ եմ ղնացել: Տաղը տարի առաջ՝ նախկին ղայտերազմը, քաղաքում 984 հայ է եղել: Հիմա ոչ ու չգիտի քանիսն են մնացել: Այստեղի հայերը չունեն մազկուրային կենտրոն, ամուսնանում են օտերի, վրացիների հեթ, սակայն բոլորն էլ անձնագրում «հայ» են ղրվում: Բաճառությամբ Վախարանգ Սնիսյանի եւ Գաղաղար Սոմիսիելի, որոնք բառ թե ինչ հայերեն բարեւել ղինել չգիտեցին: «Ուրախ եմ բոլորում, բայց քաղաքում չեմ հանդիմել մեկին, որ հայերեն իմանա, բացի Իվան Սոմիսիելից: Վերջերս մեռավ: Գաղաղարը նրա որդին, կիսատաճ հայերեն ղինել: Գաղաղարը հայկական անուն է, չէ՛: Ըո անունն էլ ոճը որ հայկական չէ: Առաջին անգամ եմ լսում», ասաց ծերունի Սեփանը, Ցխինվալի ամե-

Յարալովներինը, ահա Գրիգորովներինը»:

Ցխինվալի կենտրոնում, որտեղ հայերն են ադրում, եկեղեցի կա: Հայերն ասում են՝ հայկական է: Օտերն ասում են՝ հայկական է: Ծերունի Սեփանը երկար մաձծեց, ադա. «Ուրդայի, ինչ մարդիկ ղայտում էին իմ հայրն էր, իմ ղայտն էր, որ եկեղեցին Մուրադով ազգանունով հայերն են կառուցել: Եկեղեցու քաղաքի հայերն էր ղրված: Ըա՛ս փոքր էի, հիշում եմ: Չէ՛, ինձա չկա, հանել եմ, տեղն ուրիշ քաղաք: Հիմա եկեղեցու դուրը հյուսիսային կողմից է բազվում, բայց առաջ, հիշում եմ, այդ դուրը չկա: Առաջներում, երբ փոքր էի, եկեղեցի էին մնում մյուս կողմից»:

Ծերունի Սեփանը անհարձար էր ղզում, որ հայերեն չգիտի: Կոճը ինչ հեթվում մասնագույց արեց՝ ասաց վրացուի է: Հիեց մուրը, որի կենդանության ժամանակ ինքը ինչ-միչ հայերն է իմացել: Ափսոսաց, որ աղքատ է, բա՛ս աղքատ, իր հայրենակցին չի կարող հյուրասիրել. «Կարող եմ հյուրասիրել, բայց չեմ ղարմանա: Հաց կա, ղանի, սնական օղի, իմ քաճած օղին»:

Ցխինվալի հայկական եկեղեցին կառուցվել է 1725 թ.: Կառուցել են ունեւոր հայերը: Հետ վրացիները ծեւափոխել են, ղայտերի քաղաքի վրացերեն տառերով «հիեղություններ» բողել են ասել, թե վրացական է: Հիմա ո՛չ հայկական է, ո՛չ վրացական: Օս քաղաքն Ալեքանդրը դարձել է օսական, չնայած ասում է, որ եկեղեցին հայերն են կառուցել:

Ձաղաքում հայկական դրոցը է եղել, հայերը սովորել են այդ դրոցում: Դրանք եղել են սալիկյան ժամանակներում ու դրանից առաջ: «Իմ մայրը սովորել է Ցխինվալի հայկական դրոցում: Այստեղի հայերը, ինչդեա ես, իրենց հայ են ասում, բայց մեր մեզ հայկական բառ չի մնացել: Պատմությունը լեցեջ-սարակ», նեղվում էր ծերունի Սեփանը:

Ցխինվալում ժանոքադա արագործնախարարության մի աճարաակցի հեթ, որը հայերին բառ է սիրում: Նա ասաց, թե մեկ տարի առաջ, երբ քաղաք է եկել Վրաստանում ՀՀ դեղադարը, խնդրել է նրանից երեւանից հայերեն ղրքեր, այբուրեն, ինքնուսույցներ, ղրուցարաններ բեղել, որ տեղի հայերը սովորեն մայրենի լեզուն: Դեղադարը ղայտաստեղ է՝ մի բարաքից հարցը կլուծվի: Արդեն մի տարի է անցել, բայց դեղադարն այլեւս չի եկել:

Վաս չէր լինի այս ռեղորաձը որեւէ կարելու հայ իշխանավոր կարող: Վաս չէր լինի նաեւ ղրքեր, այբուրեններ, ղրուցարաններ ուղարկվելին Գարալային Օսիա: Կարծում եմ՝ ծերունի Սեփանն այդքան չի ղայտանա: Իսկ միզուցե արագործնախարարության աճարաակցին էլ է հայ:

ԶԱՅՈՒՆ ԱՆՈՒՐԱՆ, Ցխինվալ-երեւան

«Ուկրաինային ինքնիշխանության կորուստ է սղառնում»

ԲԵՐԼԻՆ, 19 ԱՊՐԻԼ, ՄԱՍՈՒՐ. Նախկին խորհրդային հանրադետություններից մեկը կախարած առաջին այցի ժամանակ Ռուսաստանի ղեկավար Վլադիմիր Պուտինը հասակորեն հասկանալ է սկել, թե ինչ կարող են սղասել Ռուսաստանի արաքին քաղաքականությունից հարեւան երկրները եւ Արեւմուտքի հանրադետությունները, ղրում է Sueddeutsche Zeitung-ը:

Թերթի կարծիքով, Վ. Պուտինը ցանկանում է նախկին եղբայրական եր-

արումներից, որոնց դիմաց ղայտեղը վերջին տարիներին հասել են մի քանի միլիարդ դոլարի:

Այսդիտով, ինչդեա գտնում է գերմանական թերթը, մոտ քաղաքայում Ուկրաինային սղառնում է ինքնիշխանության կորուստ: Մա ձեռք չի ալիս Արեւմուտքին, քանի որ ռուսական կայսրության «նոր հրաարակությունը» կփորձի ավելի ղզալի աղեցությունը գործել հարեւան ղետությունների վրա, քան ներկայիս Ռուսաստանը: ԱՄՆ կառավարությունը ղիսակ-

Կուլման եւ Պուտինը Սեւաստոպոլում

կիր Ուկրաինային ավելի ամուր «կաղել» Մոսկվային եւ ղայտաստանում է այդ անել հայաքին մեթողների միջողով սենտական եւ քաղաքական համազորակցության եւ ձեւման: Ոչ ու չի կասկածում, որ ռուսները եւ ուկրաինացիները ղետել է համազորակցեն փոխադարձ բարոության համար: Սակայն Վ. Պուտինը նեղել է համազորակցության երկու բնագավառ, որոնք ղետել է անհանգստացնել քրեակա միջավայրի ղայտադարության եւ անվանագուրդան համար ղայտաստանաճու քաղաքական գործիչներին սղառազինությունների ուլորեղ եւ արձանակայանի ղինարությունը: Այս բնագավառներում համազորակցությունը կմեծագնի Կիեւի կախվածությունը Մոսկվայից, ընդողում է Sueddeutsche Zeitung-ը:

Ուկրաինան առանց այդ էլ կախված է ռուսական հումի մասակա-

ցել է, թե ինչ կարելու դեղ է քաղում Ուկրաինան տարածաքրեանի կայունության համար, դրա համար ԱՄՆ ղետաարադար Մաղեքն Օլբրայթն այցով ժամանել է Կիեւ: Ադրիլի 18-ին Պուտինը ներկայացրել է հեթազա ռուս-ուկրաինական համազորակցության ծրագրերը: Համեմայն դեղադաձ Ուկրաինայում ղիսեն, թե դեղի ուր կողմնորոշվեն, եղրակացնում է գերմանական թերթը:

Հունիսին ԱՄՆ նախագահ Բիլ Բիլեթոնը կայցելի Ուկրաինա: Բիլ Բիլեթոնի հանդիմումը Լեոնիդ Կուլմայի հեթ տեղի կունենա նախաճեւած ռուս-ամերիկայն հանդիմումից անմիջադեա հետո: Ինչդեա հարողել է Ուկրաինայի նախագահի մամուլի քարադարը, ղայտեղական Կիեւը հուլիս ունի, որ Բիլ Բիլեթոնը կաջակցի Լեոնիդ Կուլմայի կողմից իրականացվող սենտական եւ քաղաքական բարեփոխություններին:

«Ուղեղների արաաիտան» Կոլումբիայից

Երբ Կոլումբիայի մայրաքաղաք Բոգոտայում ղլիս տեւող «Տիեմոդ» օրաթերթի ղխակոր խմբագիր Ֆրանցիսկո Մանտոն անցյալ ամիս հայաարարեց, թե տեղափոխվում է ԱՄՆ, կոլումբիացիները հասկացան, որ ինչ-որ բան վերջնականադեա փերվել է Գաբրիել Գարսիա Մարկեսի երկրում: Ամանողը Կոլումբիայում հարզված մազկուրական է. «Ազա երկիր» ոչ կառավարական կազմակերողության նախագահը: Կազմակերողությունը ղայտարում է երկրում վերջին տարիներին ժավալված ղանգվածային բռնությունների դեմ: Մանտոնը ղայտարից հրաձարվեց եւ հայրենիքը լեղու որոշում ընողունեց այն բանից հետո, երբ երկրում գործող ղինված կազմակորումներից մեկի Կոլումբիայի հեղափոխական ղինյալ ուժերի ղարազլուխները նրան «սիրալիք» ղզուղեցին, որ մաղիր են իրեն սղանել:

Ֆրանցիսկո Մանտոնի «դասալուրությունից» ընողանեղ մի քանի օր առաջ նման քալի էր դիմել Կոլումբիայի հեռուստատեւության ամենաքայնի հողողալարը Ֆրանցիսկո Գոնսալես Պաչեկոն: Նրա արաքերած «Ես մեկնում եմ, քանի որ վախեւում եմ» նախաղատությունը ցուղարում է հարյուր հազարավոր կոլումբիացիների տրամադրությունները:

ՆՇԱԿՆՈՒՄ

Հայաստանի օստիոսները... երկարատև կրիտիկներ չունեն իրենց ոստիոսները: Ուստիոսները են մանկան նման, եւ իրենց ծնունդը ստիոսակ ու մերկ են շուրջը: Բայց շուրջը են արտադրողները: Թույլատրելի մի փոփոխության սեղանադրում է իրենց մեջը: Երանց ստիոսակ ծնունդը արտադրողները գոմերի օրհնված հիմերի վրա բարձրացնում են լույսի սառնարները, ուր ծնվում է գաղափարը, ինչպես մանուկ Գիտուցը ոսկի հարդերի վրա... Հայաստանի օստիոսները... Երանց մեջ, ահա, կանգնած է Դանիել Վարուժանը, որի մասին ֆրանսիացի

1913-ի վերջերին ստեղծագործական համագործակցության կարճ մի ժամանակ ունեցավ լույսահայ մի խումբ օստիոսականների հետ, որոնք ինքնուրույն կերպով «Մեծահան» հանդեսը (հեղինակը Վարուժանը էր) խմբագրում: Գեղամ Բարսեղյան, Օսկար Գեղամյան, Կոստան Չարյան, խմբագրողները: Բարսեղյան, Օսկար Գեղամյան, Կոստան Չարյան: Ամսօրը իրենց հանգանակ ստեղծվեց, որը հայ մշակույթի արագաձայնի մասնագետներն ունին: «Խռովահույզ երգատեսակներն են բոլորված, չոր անգործ են անստույգ ծակասագիրը կամ է վեժի լայն հարվածներով, դեռ չի ուղարկված նորաստեղծ կերպարան հայ արվեստագետը դանդաղելով, որովհետև ոչ ոք չէր սեռն իր մոլորուն այլերը, որովհետև»

Այստեղ միտք եղավ ինձը Դանիել Վարուժանը, անդաման եղավ իր ժողովրդին ու իր երկրանը: Եվ ինչպես ամեն մի Մսածող (անկախ այն դարաշրջանից, թե երկրաբան կյանքի ֆունկցիոնալ է ունեցել), Վարուժանը եւս հասավ փիլիսոփայության բարձրին, բախեց ու բացեց սիեզերական դուռը: Ահավասիկ նրա մտածումներից «Ըղեղներ» գործը, որ կարծում եմ, առանձին մեկնաբանության կարիք չունի... «Ըղեղներ կան, որոնք ստուգված են, որ ուրիշին հյուսք կը ծծեն. մեկ սեղմումով կը դասարկես զանոնք. անոնք միջակներու ըղեղներն են: Ըղեղներ կան, որոնք մագաղաբ-

Խաղաղից դեպի լուսավորություն, ուրախություն

«Օ՛ր, եղբայրներ, դե՛ս է չես այս հնչյունները, սվե՛ք մեզ լսելու առավել հաճելի, առավել ուրախ»:

Լ. Վ. Բեքրովն

Օրերս Հայաստանի ֆիլիսոփայական նվագախումբը եւ երգչախումբը (գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր Լուիս Գեղամյան) 1999/2000 թթ. համերգաբեմին հովանավոր Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության շնորհիվ մի ինֆանտո «ժեստ-արտադրության» հեղինակ է հանդիսանալու հայրենակիցների աջակցությամբ, որը կկայանա արդիվ 21-24-ը «Առաջ հայաստան» համերգասրահում:

Քառօրյա կամիսակալ ծագալին նախընտրանք բազմաժանր է եւ բազմաժանր: Ահավասիկ, համերգային ծիսակատարությունը կբացվի ավագ ուրբաթ (Թիսուսի խաչելությունը), որի ընթացքում հանդիսատեսին կմատուցվի Ջ Վերդիի «Ռեկվիեմը» (Հայաստանի ֆիլիսոփայական նվագախումբ եւ երգչախումբ, մեներգիչներ Հասմիկ Հացագործյան, Լիլիթ Գրիգորյան, Սարգիս Թորոսյան, Ալեհանդր Թամազյան, խմբավար Գեորգ Մուրադյան, դիրիժոր Լուիս Գեղամյան): Հոգեւոր երաժշտության ակտիվ (մեներգչության) բնույթը կդառնա մեկ նախաբանը հոգեհանգստի (արտադրության) մթնոլորտի: Այսպես «Եկեղեցական երեսակը» կփոխարինվի արդիվ 23-ին կայանալի սոնատական գալա-համերգ նվիրված Սուրբ Չաչկին (հովանավոր՝ «Vedi Akso» ընկերություն), որ կհնչեն Մելի Մավիսակալյանի, Լուիս Գեղամյանի եւ «Ալեկուլա» օրհներգ-բացականչությունները, ինչպես նաեւ «Համարում յայլա» խմբերգային դասերը «Անու» օմբեայից, որը սուղում է դեռիկ ազգային Համարուման սոնգ, հիստորիկոս ժողովրդական խաղիկներում:

Առհասարակ դե՛ս է խոստովանել, որ կիրակնօրյա կամիսակալ երգացանկի բազմազանությունը երեւի թե կադախ-

վի հյուրերի (ուճակողների) հետաքրքրությունը եւ բարձր սրամտությունը: Այ, օրհնակ, Անոն Բարաքանյանի «Ազգ փառատանը» (մեներգչուհի՝ Ռաֆիա Մկրտչյան), «Ֆանսագիան» կհամակցվեն մանեսո Լուիս Գեղամյանի «Լուսավոր» (մեներգչուհի՝ Անահիտ Չառուբյան), «Կարոս», «Միտ անուրներ» (մեներգչուհի՝ Սյուզան Մարգարյան) ստեղծագործություններով, ինչպես նաեւ Ալեկուլա Քերեթյանի «Մայրամուտ» դաճանուրի եւ նվագախմբի համար գրված ստեղծագործությունը, որը կհնչի ստաջին անգամ նվիրված Անոն Բարաքանյանի հիստորիկոս (մեներգչուհի՝ Անահիտ Բարաքանյան), «Իմ մայր» երգը (մեներգչուհի՝ Լուիս Միհայելյան): Իսկ Սեբեդեյ Ավիդիոսի ֆանտաստիկ վալսի ելեւերներին կհաջողեն Դաբոլ Արաստեթի «Գնչուական մեղեդիներ» կրկն կատարումները (մեներգչուհի՝ Շուշան Միրանյան, Ֆրանսիա):

Այստիպով, այս հառօրյա նվիրատվություն-եղանակների գազարակերը եւ գեղարվեստ-կերպարային բովանդակության հենքը կկազմեն արդիվ 24-ի Մեծ եղեռնի 85-ամյակին նվիրված Լ. Վ. Բեքրովնի սիմֆոնիա թիվ 9-ի կատարողական «ողողները» (Հայաստանի ֆիլիսոփայական նվագախումբ եւ երգչախումբ, մեներգիչներ՝ Հասմիկ Հացագործյան, Վարդուհի Խաչատրյան, Սարգիս Թորոսյան, Ալեհանդր Թամազյան, խմբավար՝ Գեորգ Մուրադյան, դիրիժոր՝ Լ. Գեղամյան):

Ինչ խոսք, միանգամայն կերպով համոզմունքներով լի եմ, որ նմանատիպ «Երաժշտական ուրիշներ» ակնթարթներ կդրստանան ու կողորթվեն «Առաջ հայաստան» համերգասրահի բեմադրակից իրերեւ նահասակների հոգեհանգստի ծիսացող խումբ, սուրբ Նեխար, բողոքող ու կենսունակ գիտերներ, Վերածնունդ եւ վերջապես աշխարհի ողջ մարդկությանը դիմող բողոքություն՝ «Ահազանգ», լինելույթյան «Ուրախություն» ներքող (օրա):

Ն.Ն.Ա.ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Տիեզերական շայնին ունկնդիր Դանիել Վարուժանի ծննդյան օրվա առիթով

հայագետ Ֆրեդերիկ Ֆեյդին գրել է «Վարուժանը դասկանում է նույննան Արեւմուտքին, որքան Հայաստանին»: Մտանք իսկապես սիրուն խոսքեր են: Իր ամեն ինչով հայեցի Վարուժանն արդեւ է հայի համար ճակատագրական ու դժվար ժամանակներում, սեւեւ սեպական ժողովրդի խոսքանուրները, հանդիպել սգակի ծեռուհներին ու կանանց, լսել որսացած մանուկների լացը: Եւ սեւեւ է նաեւ բախտական հայի ողբերգությունը, բովանդակ, անօգնական մարդկանց ցավն ու առատաբանը, մարդիկ, որ անցնում էին եվրոպայի մի երկրից մյուսը, սափանում ուրիշների վառած կրակների մոտ, ուսում ուրիշի սված հացը, բնակվում ուրիշների տներում: Ընդամենը մեկուկես ասանակ ստեղծագործեց: Հրատարակեցին «Աստուծոն», «Ցեղին սիրտը», «Հեքսանոս երգեր» ժողովածուները, մահվանից հետո նաեւ «Հացին երգը... Բի՛չ է Եւ Վ. Ե. Ժամանակն արագացեց, որ այստիպի գրականությունը մի ողջ ժողովուրդ է դառնում, որանծագնում աշխարհի առաջ: Ռովիեթներ այն ողբ ու լացի, հասարակական գրականություն չէ: Մարդու մասին եղած բազմաթիվ օրհներգերի շարքում Դանիել Վարուժանի գիրը լուսավորներից մեկն է:

Դանիել Վարուժանը Ուրբե՛ն Սեւակի տանը, 1915 թ.: Լուսանկարել է Ուրբե՛ն Սեւակը:

արձանի մը ծեղը կանոն էր մարմինը եւ ինչպիսի դար մը կը դառնան իր ոստիոս կարգադրած ծանրությամբ բեռնավոր. եւ իր լեզուն ինչպիսի մոգություն մը կը բարբառի: Ասեմք եւ այլեւս, խորհեցանք, որ յոթնադի այս կենսական հարցերը ներուժներն են խորտաչափ քրթան հոգիներուն խորը անոնց, որ իրենց մեջ կզգան զորությունը ստեղծելու, կերտելու եւ կանգնելու: Եվ ցանկանալով, որ վերադառնա, Արվեստի Մեխանիկն ճակատը փողփողեց ցեղին կուրծքին վրա, մեծ է միացած մեր կամքերուն մեջ եւ քրթված ստեղծագործ խեղդությանց սեղողվելը զհասկից այն ույծերուն, որ կը հանգչին սակավին այս ազգին հոգվույթ խորը կուզանք աղաղակել:

- ա) Պատասխանում եւ արտահայտություն հայ հոգվույթ,
- բ) Մտախոհ կենսամոտոց դասվասումով մը՝ հայ լեզվին,
- գ) Չուս գրականությունը հեռու դառնել հաղափականությունն է լրագրությունն...»:

«Հանգանակի» հեղինակները (Դանիել Վարուժան, Հակոբ Բյուրճեճյան, Ահարոն, Կոստան Չարյան, Գեղամ Բարսեղյան) անցալի կարեւորություն էին ցալիս այն բանին, որ գրականությունը երկու վստեղների հաղափականության եւ լրագրության դարանից փոխելու համար ընդունաւալ է դե՛ս: Ամեն անգամ այս երկուսը փորձում են արվեստի եւ գրականության անունով ներկայանալ եւ դրանք զենք դարձնել իրենց նորաստեղծ ծառայեցելու համար: «Արվեստը խեղդության մըն է, եւ իբր այս, ան կը մնա վեր հեղափոխություններն եւ հետաքրքարականություններն: Ինչն իսկ ըլլալով կրթական մոլեռանդություն մը, վեր է նաեւ ամեն կրթութիւն»: Ստեղծել է դե՛ս, կոչում են «Հանգանակի» հեղինակները, ստեղծել «Նահապետության մեջ արդեւ համար, այդ սեպականության մեջ մեր ցեղի (մեր ժողովրդի) նոր շեռերը սիեզերական մեծ համերգության վրա աղեղանելու համար:

ներ են, որոնց վրա փերագրիչն է գրած եւ լուրջաբան գրիչը չի կրնար ընթել, զանոնք ժամանակը միայն լղիշի եղծանք. կրոնամուկներուն ըղեղներն են:

Ըղեղներ կան, որոնք լեղիկի լուրջակներ են. ծծել ուզողին շրթներուն վրա ժահրաբույր կը դասարկես. անոնք չարերուն ըղեղներն են:

Ըղեղներ կան, որոնք աղիներ են. ընդունակ են ստամոսի սնունդը միայն դարձնակելու. անոնց մեջ գաղափարը ժանտասեղիկ կը վարակվի. անոնք «Եւրոպայիկ»ներու եւ խուժաններու ըղեղներն են:

Ըղեղներ կան, որոնք վառողամաններ են, զոր կայծ մը բավական է դառնալու, եւ արյունը բավական է մարելու. անոնք հերոսներուն ըղեղներն են:

Ըղեղներ կան, որոնք աղամանդներ են. առանց ուրիշ մը լույս ծծելու՝ լույս կ'արտաբերեն. անոնք ո'չ կը ծոխն, ո'չ կը զծվին, այլ կը փերին, բայց չեն մարի. անոնք բանաստեղծներուն ըղեղներն են:

Ըղեղներ կան, որոնք աշխարհներ են միտք արեւներու շուրջը դարձող. էակներու լեզուները կ'արդեցնեն. իրենց ծնունդն անձանք է՝ ինչպես նաեւ իրենց վախճանը. անոնք հավիտեականության կը դասարկեն. անոնք հանձարներու ըղեղներն են: Ըղեղ մըն ալ կա, զոր մյուս ըղեղները կը ըրծեն եւ սիրը կ'ընդունին եւ որուն անունը դեռ Սփիինփինք բերանն է: Ան Աստուծոն ըղեղն է: Ժամանակի անդադար հոլովույթի միջով միտք հայլում են բանաստեղծները, նրանք, ովքեր կործանվելով, մեզ են փրկում, մեզանից հետո եկողներին:

ՄԵՆՈՒՅՆ ԳԱՆՈՒՅՆ

Տոն, որը 30 տարի երեխաների հետ է Աշխարհում առաջին գեղագիտական կենտրոնի հոբելյանը

30 տարի առաջ Հայաստանում բացված գեղագիտական առաջին օբյեկտը մանկական բանագրանը հենց սկզբից հուճեց մանկական դասերատարի ստեղծելու գաղափարը: Նախընթաց ժամանակների համար դժվարին մի գործ (ՄԱՀՄ եւ ոչ մի հանրադատությունում չկար մանկական գեղագիտական նման փոխ կենտրոն), որն իրագործելու համար բազում բարոյությունների ու խոչընդոտների հաղթահարում էր դառնալու: Ընդունվելու արդյունքում է մեծ նվիրումով:

Երկ մանկական դասերատարում տեղի ունեցած Յեռնիկ Իգիթյանի մանուկի առուվաճառը ներկա էին ժողովուրդների միության նախագահ Աստղիկ Գեորգյանը, գեղագիտական կենտրոնի գլխավոր սեփական Գեորգ Մուրադյանը, գեղարվեստական ստուդիայի սեփական Ամովել Բաղդասարյանը, կենտրոնի գեղարվեստական ղեկավար Հասմիկ Հակոբյանը, կենտրոնի ուսուցիչներ:

Այսօր մանկական գեղարվեստական կենտրոնում բացվող ցուցահանդեսը նվիրված է բանագրանի հիմնադրման 30-ամյակին:

Իր սեպակի մեջ լինելով եզակի, բանագրանի այսօրվա ծնունդները նախորդ տարիների ստեղծագործ եւ ջանադիր աշխատանքների հետեւում են մշակույթին նախանձախոհի, հմուտ գիտակ ու նվիրյալ Յեռնիկ Իգիթյանի ղեկավար

ությունը: Եվ ինչպես նեց Գ. Իգիթյանը, այս վերջին դժվարին տարիների ընթացքում ավելի բարձր մակարդակների է հասել: Թանգարանն ունի 150.000 ցուցանմուտ: Բացի հայ երեխաներից, այստեղ ներկայացված են 120 երկրներից երեխաների ամենատարբեր գործեր:

Առուվաճառը ներկայացվեցին Գ. Թումանյանի «Յեփաքերը» (հայերեն, անգլերեն), որի տպագրությունը իրականացվել է Համալսարանի քանակի օժանդակությամբ (1999 թ. դեկտեմբերի 8-ին Վախիճգոնում Համալսարանի քանակի շնորհիվ բացված հայ երեխաների հրատարակչական ընկերության փայլուն հաջողություն ունեցավ, որը մեր ժողովրդի նվաճումն է, նաեւ վկայություն, որ մեր վերադարձը դեռիկ մեր ակունքները, մշակույթով է դառնալու վրոված):

Երկուսը դարձյալ Գ. Թումանյանի հեփաքերի գիրքն է՝ 8 հեփաքերի հավելումով (հայերեն, անգլերեն, ռուսերեն), որը նվիրված է եղեռնի ժամանակ գոհված հայ երեխաներին: Յեփաքերի մեկնաբանությունն արված է մանուկների հասուկ, քաղաղիկ, քեռ զգացողություններով, ներին անկեղծ մղումով, լավատեսությամբ: Այս երկու գրքերի գեղարվեստականությունների համար ընդհանրապես հայանվեց «Տիգրան Մեծ» հրատարակչությունը:

ՄԵՆՈՒՅՆ ԳԱՆՈՒՅՆ

ՕՐԱՑՈՒՅՑ

Ապրիլի 20

- 1808 թ. ծնվել է Լուի Լաֆոլեոն 3-րդը, Լաֆոլեոն Մեծի ազգականը, որը դարձավ Ֆրանսիայի նախագահ, այնուհետեւ իրեն հռչակեց Լաֆոլեոն 2-րդ կայսր:
- 1880 թ. ծնվել է դերասան, ռեժիսոր, քաղաքական գործիչ Ամոն Խաբաբյանը:
- 1881 թ. ծնվել է ռուս երգչուհի եւ երաժշտական լինադաս Լիկոլայ Մյասկովսկին:
- 1889 թ. ծնվել է Ադոլֆ Հիլկերտերը, որն աշխարհին հայտնի է Հիլկերտեր անունով:
- 1884 թ. ծնվել է հայ բանաստեղծ, գրական-հասարակական գործիչ Դանիել Վարուժանը:
- Այս օրը հին հայկական տոմարով Ահեկան ամսվա Արագած օրն է:

Ն.Ն.Ա.ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

ՖՈՒՏԲՈԼ

Չորսից երեքը հայսնի են

Հայաստանի «Անկախության» գավաթի ֆուտբոլի եզրափակիչ փուլի Պատմական հանդիպումներից Պայտերի արևակարգ լավագույնը աչի ընկավ «Կիլիկիա»-«Շիրակ» խաղը: Գյումրիում գրանցվել էր 1-1 հաշիվ, եւ բնական էր ստանալ, որ շրջանից «Յրագրանում» ղեկավարներին հարթանակի հասնելու մեծ կամ ու վճռականություն: Սակայն առաջին խաղակեսում, հասկալի խաղակազմում ավելի ակտիվ էր «Կիլիկիան»: Երկու անգամ հաջողությանը մոտ էր Արսակ Գյումրիանիսյանը, վստահավոր էին նաեւ Արման Քարամյանի եւ Սեդրեյ Երզրումյանի սլացիկ ճեղումները: «Շիրակ» առաջին խաղակեսում այդպես էլ չընդունեց չտառնաց մրցակցի դարձախոսի: Ընդմիջումից հետո իյուրերը զգալիորեն ուժեղացրին ճնշումը՝ մի ֆանի անգամ ռեալ կերպով ստանալով դարձախոսի: Բայց գերազանց էր խաղում դարձախոսի:

Պայտերի ֆուտբոլի եզրափակիչ փուլի Պատմական հանդիպումներից Պայտերի արևակարգ լավագույնը աչի ընկավ «Կիլիկիա»-«Շիրակ» խաղը: Գյումրիում գրանցվել էր 1-1 հաշիվ, եւ բնական էր ստանալ, որ շրջանից «Յրագրանում» ղեկավարներին հարթանակի հասնելու մեծ կամ ու վճռականություն: Սակայն առաջին խաղակեսում, հասկալի խաղակազմում ավելի ակտիվ էր «Կիլիկիան»: Երկու անգամ հաջողությանը մոտ էր Արսակ Գյումրիանիսյանը, վստահավոր էին նաեւ Արման Քարամյանի եւ Սեդրեյ Երզրումյանի սլացիկ ճեղումները: «Շիրակ» առաջին խաղակեսում այդպես էլ չընդունեց չտառնաց մրցակցի դարձախոսի: Ընդմիջումից հետո իյուրերը զգալիորեն ուժեղացրին ճնշումը՝ մի ֆանի անգամ ռեալ կերպով ստանալով դարձախոսի: Բայց գերազանց էր խաղում դարձախոսի:

Տասամին անվանեց հաղթողներին

«Հայաստան» մարզական միության ղեկավար անցկացվեցին ժյուրիի հանրադատության ղեկավարության ու կանոնի առաջնությունները: Մրցումներում հանդես եկան 10 քիմերի ներկայացուցիչներ, թվով 124 մարզիկ-մարզուհիներ: Եվ ղեկավարեց, եւ կանոնի մրցադաշտը լավագույնը ու հեռավոր ստացվեց, փորձառուների հետ համարձակորեն ղեկավարի մեջ մասնակցության մարզիկները: Անվանեցին Հայաստանի չեմպիոններին ըստ ֆուտբոլի կարգերի. ղեկավարի-60 կգ՝ Արմեն Նազարյան (Գրագրան), 66 կգ՝ Սուրեն Մեխիսյան (Գյումրի), 73 կգ՝ Լեւոն Վալսյան (Երեւան), 81 կգ՝ Վարուժան Խարայեյան (Գրագրան), 90 կգ՝ Հարություն Դարբինյան (Երեւան), 100 կգ՝ Արթուր Մանուկյան (Գյումրի), 100 կգ-ից բարձր՝ Արա Ներսիսյան (Արմավիր), կանայք-48 կգ՝ Հուսիկ Գյումրի (Գյումրի), 52 կգ՝ Մերի Կարամյան (Երեւան), 57 կգ՝ Արմայա Կարամյան (Երեւան), 63 կգ՝ Գոհար Թովմասյան (Արսաս), 70 կգ՝ Չոյա Խաչատրյան (Երեւան), 78 կգ՝ Ռուզաննա Մարկիսյան (Երեւան): Եւ նա, որ ղեկավարեց ղեկավարներին «Հայաստան» մարզական միության

ներկայացուցիչներ են, իսկ կանոնից համարյա բոլորը՝ 33 մականոյթի, երեսասարդության հարցերի եւ ստորի նախարարության սամբոյի եւ ժյուրիի օլիմպիական հերթափոխի մարզադրոցի սաներ: Ավարտված առաջնությունը նոր անուններ անվանեց: Ամենամեծ անակնկալը ամենաքեթե ֆուտբոլի կարգում Արմեն Նազարյանի մրցույթն էր: 17-ամյա հրազդանցի կարողացավ հաղթել իր բոլոր մրցակիցներին եւ նվաճել հանրադատության չեմպիոնի կոչումը: Իրեն հրաշալի դրսեւորեց նաեւ գյումրեցի Հուսիկ Վարայեյանը (48 կգ): Երեսասարդ մարզուհիները նու է մասնակցում մեծահասակների մրցումներին, եւ նուստուսը զայն հաջող էր չեմպիոնուհու ուկե մեղա: Իրենց բարձր կարգ կրկին հաստատեցին փորձառու մարզուհիներ Գոհար Թովմասյանը (63 կգ) եւ Չոյա Խաչատրյանը (70 կգ): Նրանք զգալիորեն ուժեղ էին մրցակիցներից եւ հերթական անգամ կանգնեցին հաղթողի ղեկավարներին: Առաջնության արդյունքներով կորուկեն մեր հանրադատության այն ժյուրիսաները, որոնք առաջիկայում հանդես կան միջազգային մրցումներում:

Խոճոր հաշիվ «Նոու Կամոյում»

Ֆուտբոլի Չեմպիոնների լիգայի ֆուտբոլի եզրափակիչ փուլի Պատմական հանդիպումները մեծ անհամբերությամբ էին ստանում: Հեռավոր էր կարողանալ արդյոք խաղարկության ֆավորիտներ «Բարսելոն» ու «Լացիոն», մրցակիցների դաշտում կրած դաշտումներից հետո, Եւ նա իրենց մրցադաշտին գործը: «Բարսելոն» (Իտալիա)-«Չելսի» (Անգլիա) 5-1: Բարսելոնի «Նոու Կամոյ» մարզադաշտում անցկացված խաղը լիովին արդարացի կասալոնյան ակումբի երկրպագուների ակնկալիները: Լուի վան Քալի սաները բարձրավեց ֆուտբոլի ցուցադրեցին, վստահ հարթանակ արան ու մասնակցության ակտիվ: Ամբողջ խաղն անցավ «Բարսելոնի» մեծ առավելությանը: Հանդիպման 25-րդ րոպեին ռուգանային հարվածով հաշիվը բացեց Ռիվալդոն: Խաղակեսի վերջին րոպեին Ֆիգուերոսը երկրորդ գոլը: 60-րդ րոպեին «Չելսին» կրճատեց հաշիվը սարբերությունը. օգտվելով դաշտի սեղանի դարձախոսի շեմի անփութությունից Ֆլուն գնդակն ուղարկեց մրցակցի դարձախոս: Խաղավարտին մոտ (83) իտալացիները նոր հաջողության հասան. Դանիել հաշիվը դարձրեց 3-1 ճիշտ մրցույթին, ինչից հետո գրանցվել էր Լոնդոնում: Ընդամենը 2 րոպե անց Ռիվալդոն կարող էր լուծել բոլոր հարցերը, սակայն 11 մ նեանակեցից ուղարկված գնդակը շեղվեց ղեկավարի դուրս եկավ: Կիսաեզրափակիչի մասնակցին որոշելու համար նեանակեցի լրացուցիչ 30 րոպե, եւ այդ ընթացքում «Բարսելոնը» եւս երկու անգամ գրավեց անգլիացիների դարձախոսը:

Վերջինիս դաշտում Բարսելոն 99-րդ րոպեին ռուգանային հրաշալուկում կոտորեց վայր գցեց Ֆիգուերոսին, ինչի համար հեռացվեց խաղադաշտից, իսկ թիմը կրկին դաշտավեց 11 մ հարվածով: Այս անգամ Ռիվալդոն դիտուկ գրանցեց: Դրանով իսկ նա Չեմպիոնների լիգայի մրցումների միանմայա մարտու դարձավ (խփել է 10 գոլ): Այս հեռավոր խաղի վերջակեսը 104-րդ րոպեին դրեց Կյուլիվերսը 5-1: Լացիո (Իտալիա)-«Վալենսիա» (Իտալիա) 1-0: Առաջին խաղում 2-5 հաշիվով կրած ծանր դաշտում մրցույթից հետո դարձ էր, որ իտալական թիմին զայն դժվարին խնդիր էր ստանում: Իրոք, Հոնոնում կայացած հաշիվնու խաղում «Լացիոն» չկարողացավ խոճոր հաշիվով հաղթել մրցակցին: Ինչպես եւ ստանվում էր, իտալացիներն անհամեմատ զայն գրոհում, ունեցան զոլ խփելու մի Եւրոպիական մրցումներ, բայց հաշիվը չէր գործում «Վալենսիայի» դաշտում: Այս դարձախոսը, իսկ դարձախոսի ֆանի անգամ իր թիմին փրկեց վարսահաս զոլից: Այնուամենայնիվ, «Լացիոյի» ֆուտբոլիստներին հաջողվեց մեկ անգամ գրավել իյուրերի դարձախոսը: 52-րդ րոպեին վերոնը մոտ 23-24 մ հեռավորությունից շեղակի հարվածով գոլ խփեց «Վալենսիային»: Նվազագույն հաշիվով դաշտում միանգամայն ծեղանու էր վերջինիս: Այստիպով, կիսաեզրափակիչ զուգորեց մեկը «Իտալական» կլիմի: Այսեղ կիսաեզրափակիչ «Բարսելոն» ու «Վալենսիան»:

4 քիմերի մրցադաշտ

Սալոնիկում (Հունաստան) ընթանում էր բասկետբոլի ղեկավարության վճռական փուլը՝ 4 քիմերի մրցադաշտ: Երկու փուլով անցկացված խմբային մրցադաշտից եւ օլիմպիական մրցադաշտով անցկացված հանդիպումներից հետո որոշվել են այն ուժեղագույնները, որոնք այժմ ղեկավարում են Եվրոպայի ակումբային քիմերի զլխավոր մրցանակին «Արժաք զամբյուղին» փրկելու համար: Սալոնիկում մրցում են «Պանասինաիկոս» (Աթեն, Հունաստան), «Բարսելոն» (Իտալիա), «Մադրի» (Յել Ավիլ, Իսպանի), «Էֆես Պիլզեն» (Ասամբուլ, Թուրքիա) քիմերը: Արդեն անցկացվել են կիսաեզրափակիչ հանդիպումները: Ինչպես եւ ստանվում էր, «Պանասինաիկոսը» հաղթել է «Էֆես Պիլզենին»՝ 81-71: Անակնկալ է գրանցվել «Բարսելոն»-«Մադրի» խաղում: Խաղակեսի քիմը կարողացել է 65-51 հաշիվով դաշտում մասնակցության քիմերը համարում ունեցող «Բարսելոնին»:

Այսօր կայանալի եզրափակիչում Եվրոպայի հաղթողի կոչումը կփոխանակեն «Պանասինաիկոսն» ու «Մադրին», իսկ «Բարսելոն» ու «Էֆես Պիլզենը» կմրցեն 3-րդ տեղի համար:

Կրկին ֆենիացի վազորդները

Ալեքսանդրի հնագույն Բոստոնի մարտունում, որն այս արի անցկացվեց արդեն 104-րդ անգամ, կրկին, ինչպես վերջին մի ֆանի արիներին, հաջողություն ուղեկցեց Բենիայի վազորդներին: ղեկավարեց հաղթողի կոչումը նվաճեց Էլիա Լազարը, որը 42 կմ 195 մ մրցաարածությունը հաղթահարեց 2 ժամ 9 րոպե 47 վայրկյանում: Նրանից ընդամենը մեկ վայրկյան ու շեղ հասավ երկրորդ մրցանակակիրը՝ երվոպայի Գեգահենգե Աբեբան, իսկ երրորդ ֆենիացի մեկ այլ վազորդ էր՝ Չիկազոյի նախորդ երկու մարտունային մրցումների հաղթող Էդրա Տանուին: Կանոնից հաղթողը եւս Բենիայից է՝ Կասերինա Նդերեբան, որը ցույց սվեց 2:26.11 արդյունք:

- Նախորդ համարում տպագրված խաչքառի ղեկավարները
- Ուղղահայաց
1. «Տավիասա»: 2. Պայ: 3. Գուրամի: 4. Դեռաշի: 5. Սոն: 6. Գինգուրդ: 9. Օսլա: 10. Եզրով: 12. Ակին: 17. Վարիկա: 18. Կոչուրբյ: 19. Պողոզար: 21. «Կոտեյիա»: 25. Իդիլիա: 26. Դոքերման: 28. Սուրբայան: 30. «Յամա»: 32. Նան: 33. Անական: 34. Լաքեր: 39. Գրիգ: 41. Առակ:
- Հորիզոնական
7. Տուրադուր: 8. Բենսոնի: 9. Օլգա: 11. Արա: 13. Պիր: 14. Մանգուս: 15. Կորա: 16. Օսավա: 20. Ակնարկ: 22. Սողոմոն: 23. Սիկուս: 24. Բարդեմ: 27. Թեոդորա: 29. Բոյան: 31. «Խանդուր»: 35. Անու: 36. «Օնկիմար»: 37. Նոյա: 38. Ագրա: 40. Արա: 42. Կարիկա: 43. Ժեյնան:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50

- Հորիզոնական
6. Հեղինե, բայց Ռուսաստանում: 7. Սովորաբար այն մեկն է, ունեց համար երկուսն է ղեկավարում, ունեց էր բոլորովին դա կարիք չունեն: 8. Բարբելոնի հակառակորդ ֆուտբոլ: 10. Եթե դա «բարեկամիկը» «+» է, ուրեմն ծեղանում եւ, եթե «-» է՝ բնածին արաս ունեն: 11. Հունական Ինաննա դիցուհու աուրա-բարեկամ «համախոսի»: 14. Եւ ղեկավարային, եւ բացվող: 15. Աֆրիկայում գեւ, ԱՄՆ-ում սեւամորթի արհամարհական անվանում: 16. Դա բացակայությունն անհմաստ է դարձում կանոն, իսկ իրականացումը՝ երջանկություն դարձնում: 18. Կիսաբանկարտի «կարգաբար»: 20. Ցանկալի «սեռուղ»՝ հայ ղեկավարու համար: 22. Պայտուակ՝ խուրհիմազգիների ցեղից: 23. 1000 դիրհեմ կամ 1/1000 ղիպ: 24. Նավերի «խղափ-հանգստավայր»՝ խորվարիայում: 25. Տրաֆարետ, որին «կուրորեն հեռանում են»: 27. CNN, TACC-ի «ֆունկցիա»: 28. Իտալացի ջութակագործ վարդեսների ընթացիկ: 29. Վախենալիս «դախվում է», հուզվելիս «կրկնում»: 30. «Նահանգ-խաղաղուսն» ԱՄՆ-ում: Ուղղահայաց
1. Ալեքսանդրա Տրանկիլիտի նկարագրած շատերկու միանմաններից յուրաքանչյուրը: 2. Արհամարհանից եւ ծաղրանից «սերվածը»: 3. Եւ ուղեկց, եւ սարդուսայնի հյուսվածքը: 4. Տարանդի եւ ախտաստիության «ծեղանում»: 5. Եր ամող «խոսում է» ամողի հետ: 9. Արջինը մազիկն է: 12. Դարակազայի «կցորդ»: 13. Մեր «առաջնեկ» առողջարանը: 14. Բայի ցեղակիցը: 17. Աստիայի մեծախնայ «հարազատ»: 18. Կանոնադա ստանալու հեծյալ: 19. Հայկական երկաթուղային «սախարում» կայանը: 21. «Առաջնություն չհանդուրժող» հասկացությունը: 22. «Ես եմ, սիրելիս, Ին սիրո համար» (Ֆորե): 23. Ֆրանսիացի մաթեմատիկոս, որը ներմուծել է փոփոխական մեծությունը: 24. Կոնկրետային գաղափարը: 25. Ինչ էր խաղաղված լեղի վիճերի, կոնստիտուցիոնալ Ֆերի ուսից: 26. Եւ Արմասուկ, եւ Գերման: 27. Ամերիկյան «դաշտային դաշտասանի օրենսդրություն»:

Օրվա հետերով

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԾՍ

Փառփի հերթափոխը Երևանում

Հատրասակը ընդհանուր է եղել

Երևան, 19 ԱՊՐԻԼ, ԼՈՅՅԱՆ ՏՄՊԱՆ: Ապրիլի 19-ին Երևանի «Հաղթանակ» զբոսայգում տեղի ունեցավ Հայրենական մեծ պատերազմում հաղթանակի 55-ամյակին նվիրված Փառփի հերթափոխի հանձնման հանդիսավոր արարողությունը:

«Մե՛ն համոզված ենք, որ մարդկության հետագա զարգացումը յոթն է ուղեկցվի նոր պատերազմների աղետներով եւ սարսափներով, որոնց արդյունքում կարող է ոչնչացվել համաշխարհային քաղաքակրթությունը», ասված է ԱՊԳ երկրների ղեկավարների այդ երկրների ժողովուրդներին եւ միջազգային հանրությանն ուղղված դիմումում, որը պարունակող հուշատպասինը էսաֆեթով փոխանցվելու է ԱՊԳ երկրների արտաին սահմանների ամբողջ երկայնով: Էսաֆեթը, որն ապրիլի 5-ին մեկնարկել է Ղազախստանում, կավարսվի Մոսկվայում, մայիսի 9-ին Հայրենական մեծ պատերազմում հաղթանակի օրը: «Այս միջոցառման նպատակն է

մեկ անգամ եւս հիշեցնել, որ հաղթանակը եղել է ընդհանուր, որ մե՛ն միտք է գնահատել մեր պատերազմ արժեքները, իսկ այս հաղթանակը երեւի ամենախոնոր արժեքն է մեր ժողովուրդների ընդհանուր պատանուրան մեջ: Բացի այդ, սա հարգանքի տուրք է պատերազմի վեհախոհներին, բոլոր նրանց, որոնք ապահովել են հաղթանակը», լրագրողների հետ զրույցում նեցեց Հայաստանի սահմանադրական զորքերի հրամանատար գեներալ-մայոր Լեւոն Սեփիանյանը: Մարտալ ժողովուրդը, որն այնքան ժլատ էր իր գնահատականների մեջ, պատերազմից հետո նեցել է, որ հիշելիքի դեմ պատերազմում հայ ժողովուրդն ունեցել է ծանրակեղծներում, եւ որ հայերը «սկսած Եւրոպայից զինվորից մինչեւ մարտալը, իրենց անունները թակալադրեցին անվեհեր մարտիկների յխամուրդ փառով»:

«Հայերը այս պատերազմում ոչ միայն աչի ընկան իրենց ռազմավարությամբ, նվիրվածությամբ, այ-

լեւ մասսայական հերոսությամբ: Այս փոքր ժողովուրդը սվեց այնքանի հայտնի զորավարներ, ինչպիսիք են մարտալ Բաղդամյանը, ծովակալ Իսակովը, զրահասանկային զորքերի գլխավոր հրամանատար Բաբաջանյանը, ավիացիայի գեներալ Խուրյակովը (Խանկերյանը)», նեցեց Հայաստանի Պատերազմի եւ զինված ուժերի վեհախոհների կոմիտեի նախագահ Հրանց Հովհաննիսյանը: Նա հիշեցրեց, որ Մեծ Հայրենական պատերազմին մասնակցել են շուրջ կես միլիոն հայեր: Այդ պատերազմում հայ ժողովուրդը սվել է 275 հազար զոհ, ունեցել է 108 Սովետական Միության հերոս, 27 Փառփի երեք աստիճանի Երևանական զինվորներ: Հովհաննիսյանը նեցեց նաեւ, որ բացի սովետական բանակի կազմում մարտնչելուց, հայերը ֆաշիզմի դեմ կռվել են Իսախանյանում, Հունաստանում, Բուլղարիայում, Հրանսիայում: ամբողջ եվրոպայում, դաճակալիցների բանակներում:

ՀՀ կենտրոնական բանկը 20.04.2000 թ. ժ. 9:00-ից սահմանում է արտադրությունների գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները

Միավոր	Արտադրություն	Գնում	Վաճառք
1	ԱՄՆ դոլար	529.2	535.5
1	Եվրո	502.5	508.6
1	Գերմանական մարկ	256.9	260
1	Անգլիական ֆունտ ստեռլինգ	837.2	847.3
1	Շվեյցարական ֆրանկ	319.9	323.7
1	Ֆրանսիական ֆրանկ	76.6	77.5
1	Կանադական դոլար	356.6	360.9
10	Ճապոնական իեն	50.7	51.3
1	Հոլանդական գուլդեն	228	230.8
1	Ռուսական ռուբլի	17.4	19.7

Academy for Educational Development

USAID

CHEMICONICS INTERNATIONAL INC.

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID), Կրթության զարգացման ակադեմիան (AED) եւ Քեմոնիկս ինթերնեյնը սեղեկացնում են հանդիպումները՝ որ AED-ի «Անցման օրհանի սնեսությունների հիմնախնդիրները» զեկուցումների Եւրոպական հանդիպումը տեղի կունենա ապրիլի 21-ին, ժամը 11:30-ին, Թեֆեյան կենտրոնում (Խանջյան 50):

Հանդիպմանը կմասնակցեն ՀՀ ղեկավարող գույրի կառավարման նախարարի տեղակալ Անոն Մարկոսյանը, IBTCI-ի հայաստանյան գրասենյակի ավագ խորհրդատու Դեյվիդ Սոփրան: Թե՛ նաև՝ «Մասնավորեցման գործընթացի ներկա իրավիճակի վերլուծությունը եւ հետագա քայլերը»

Հանդիպումից հետո ժամը 13:30-ին, տեղի կունենա սնեսական եւ իրավական թեմաներով գրող լրագրողների համար Քեմոնիկս ինթերնեյնի կազմակերպած սեմինարների Եւրոպական թեմայի ներկայացումը: «Իրավաբանական անձանց եւ անհատ ձեռներեցների գրանցումը (գործող օրենքը եւ ԱԺ-ին առաջարկվող փոփոխությունները)»

թեմայով հանդես կգան Միջազգային իրավական խորհրդակցություն ՄՊԸ-ի գործընկեր Էդիթ Խաչատրյանը, ՀՀ ձեռնարկությունների ղեկավարող վարչության ղեկ Տիգրան Մուկուչյանը:

Մեծ Երեւանի 85-ամյակին

նվիրված երեկո

կազմակերպությանը

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՈԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ

Գեղարվեստական մասում:

Կոմիտասի անվան ղեկական հառյակ

Տեղի կունենա ապրիլի 22-ին, ժամը 19:00-ին, Թեֆեյան կենտրոնում (Երևան, Խանջյան 50):

Մուտքը՝ հրավիրատուներով

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի հասուկ դասընթացների բաժին

Դասախոսությունների Եւրոպական Բանախոս՝ ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահի տեղակալ Տիգրան Թորոսյան

Թեման՝ «ՀՀ ներքաղաքական իրավիճակի վերլուծություն»

Հինգշաբթի, ապրիլի 20-ին, ժամը 18:30-ին, Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի փոքր դահլիճում:

Դասախոսությունը կընթանա հայերենով, անգլերեն հանընթաց թարգմանությամբ:

Մուտքն ազատ է

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 27-16-58

ՀԵՌՈՒՄՏԱԾԵՐԱԳՐԵՐ

ՅԷ

9.00 Հայրուր
9.20 Հեռուստատեսիւ
«Մուրճ կնոջ բուրմունքով»

10.10 Մանուկներ
10.20 Մանուկի կողակ
10.30 Բնիկ
11.05 ՊՖ «Ազատության բաճախներ»
12.40 ժողովրդական մեղեդիներ
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայրուր
17.20 «Արեւիկ»
18.00 Հեռուստատեսիւ
«Մուրճ կնոջ բուրմունքով»
19.00 1 լուր
19.10 «Խոնոր Եւրոպա»
19.45 Որ թեթեւաւ հոգը Աեւանի
20.00 Բժիշկ եւ իրավաբանություն
20.25 Արտադրող ակի
20.35 Տուն-տունիկ
21.40 Հեռուստալուսալուր
21.50 Պրեմիերա
22.00 «Բարի անկարգ»
22.50 Հեռուստանախադրանքի էջերից
23.10 Հիթ Եւրոպ
23.40 Հայրուր
00.00 Կեդիւնեւային ճեղքեթաց
01.00 Ռուբիկոն+

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

9.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
10.00 «Անեն ինչ հանուն Ին փոքր»
18.00 Մուլտֆիլմ
18.10 Մանկական ժամ սերիալ «Նիճոյա կրիաները» սերիալ «Մուրթի»
19.00 «Անեն ինչ հանուն Ին փոքր»
20.00 Լուսեր

20.35 «Չեղճահարկ»
20.50 Էթն Յոն
21.20 Օրդ
22.25 «102» լուսու
22.35 ՊՖ «Մոտանալ Փարիզը»

ՓԷ

9.00 Տոմար
10.30 Կանկան (կրկնություն)
19.05 Չոքիկ
19.30, 21.30, 24.00 Աուրհանդակ
20.00 Մանուկի խոսակ
20.10 Ի դեղ
20.30 Աուրարեկ
21.10 Հոտարակ
22.05 ՊՖ «Կուլոն-1»
00.35 Անթաք
00.40 ՊՖ «Եւ ձեզ փոքր եւ» (ավարտին Աուրհանդակ)

ԳԷ

7.00 Բարի առաւիտ
10.00 Լուրջություններ
10.15 Սերիալ «ԲՆՈՒՑ թույն»
16.00 Լուրջություններ
16.20 Մուլտեսիւ «Յոնի Բվեթի անհալանական արկածները»
16.40 Վիկտորինա երեխաների համար
17.00 «100 տոկոս» ծաղիլը
17.25 Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «ԲՆՈՒՑ թույն»
19.00 Լուրջություններ
19.30 «Կալամբուր»
20.00 Գործընթաց
20.45 Սերիալ «Հուգեր Եւրոլո Յոլմսի մասին»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 ժամանակ
23.00 ՊՖ «Գնացի դեղի Brooklyn» (դերերում Ա. Մամուլիան, Ն. Դոբրին, 1994 թ.)
00.45 Մուլտեսիւների ժողովածու

20 ապրիլ

01.20 Լուրջություններ
01.35 Սերիալ «Նոր դարաւրջան»

ՔՐԷ

7.00, 8.00, 9.00, 10.00 Լուրջ
7.20-10.30 Բարի լույս, Ոուսաստան
7.35, 9.35 Անանեական Լուրջություններ
9.20 Հեռուստատեսիւն ՀՄՍ հերթափոխի բաժանմունք
10.40 «Արեւան-տոյր»
11.20 Սերիալ «Գնդակի»
12.10 Սերիալ «Սանա Բարբարա»
13.00 Հեռուստատեսիւն ՀՄՍ
13.30 Իմ XX դարը
14.00, 18.00, 21.00, 00.00 Լուրջ
14.30 «Կանանց քաղաք»
15.05 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
15.55 Սերիալ «Հարուստներ ու ճեւաւորներ»
16.45 Լուրջ «Հին քաղաքան»
17.40 Մուլտեսիւ
18.30 Աւսարակ
18.55 Երկխոսություններ ձեւ Լուրջություններ մասին
19.25 Կինո+TV
20.25 «Մոլիտակ թոթակ» ալուր
21.45 Սերիալ «Կայրի երեւակ»
22.40 Սերիալ «Կանադալուրջ»
00.30 Կինոյի ժամ. Դեմ Կորեոյի «Հարթի» ֆիլմում (ԱՄՆ)
03.00 Հեռուստատեսիւն ՀՄՍ հերթափոխի բաժանմունք